

10. évfolyam

A 10. évfolyam követelményrendszere, a 9. évfolyamon megszerzett tudáson alapul, bővül a tanmenetben felépített követelményrendszer szerint.

Cél

- Eszközként alkalmazni az olvasás-írást a különféle élethelyzetek megoldásában.
- Fejleszteni a kommunikációs képességet.
- Megismerni a tömegkommunikáció néhány jellegzetes formáit.
- Felhasználni a kulturtechnikában szerzett ismereteit az információszerzés terén, és a megszerzett ismereteket egyre önállóbban hasznosítani (pl. internetes böngészés tanári segítséggel).

Feladat

- Az egyéni képességek és egyéni szintek figyelembevételével: a megtanult ismeretek praktikus feladatok megoldásával történő gyakorlása.
- Az olvasás- és íráskészség folyamatos fejlesztése.
- A megszerzett ismeretek segítségével a környezetben való eligazodás, az önálló döntések és a segítség kérés lehetőségeinek alkalmazása.
- Az olvasás és írás - mint információszerzés és átadás-, megjelenése természetes módon a mindennapi tevékenységek során.

Elvárt teljesítmény

- Fejlődjön fogalmi gondolkodása, analízáló-szintetizáló, akarati, belátási, döntési képessége.
- Legyen képes beszédének formai és alaki összehangolására.
- Tudjon rövid szövegről beszámolni szóban és írásban.
- A kommunikációs helyzetekben tartsa be a normákat, illemszabályokat.
- Társas kommunikáció beindulása

Értékelés: Félévkor és tanév végén szöveges értékelés, évente P.A.C.- P.A.C. 2 mérőeszközös méréssel.

Tematikai egység	1. Anyanyelv. Beszédfejlesztés.	Órakeret: 34
Előzetes tudás	Érthető, tagolt beszéd. Gondolatok, érzések szóbeli kifejezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ismerkedni saját lakóhelyével, eligazodni a környező utcák térképén, felismerni a nevezetes épületeket és funkcióit. Társalgásba bekapcsolódni, véleményét bátran elmondani.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Folyamatosan, megfelelő szókinccsel beszélni. - Beszédét rokon értelmű szavakkal színesíteni. - Ismereteit és önállósága fokát bővíteni. - A környező utcák térképén eligazodni. - Nevezetes épületeket (ország, főváros, saját település) felismerni és azok funkcióit ismerni. - Saját lakását segítséggel leírni és lerajzolni. - Tárgyakat ésszerűen elrendezni a lakásban. Ismeretek - Beszédtechnika javítása. Légző-, fújó-, szívógyakorlatok. - Nyelvi kifejezésformák használata az olvasás, írás, beszéd során. - Szókincsfejlesztés.	Társadalmi ismeretek: lakóhely, közlekedés, lakóhelyhez kapcsolódó történelmi ismeretek, Környezet-ismeret: élettelen környezet, felszíni formák, Életvitel és gyakorlat: személyes szükségletek,

• Meglévő ismeretek bővítése különböző témakörökben az olvasás segítségével (egészségügyi-, háztartási ismeretek). • Szabadidő tervezése (aktív pihenés), családi események, ünnepek. • Tapasztalatszerzés a településen (utcán). (Helyi tájékozási ismeretek, mikro-makro környezet térképe). • Lakás alaprajza, helyiségek ismerete. • Használati tárgyak praktikus elhelyezése a lakásban. Tevékenység Artikulációs gyakorlatok, a kiejtés javítása. A tanult nyelvtani kifejezések, fordulatok alkalmazása. Nyelvtani fogalmakról tanultak elmélyítése (szó, mondat, hang, betű, mondatfajták egyes és többes szám, jelen és múlt idő). Szógyűjtés adott hanggal, szótaggal, szóvégi hanggal. Szavak gyűjtése (szófajok szerint azonos alakú, többjelentésű szavak, szinonim fogalmak, ellentétpárok). A szövegértés folyamatos ellenőrzése változatos témákban (Egészségmegőrzés, káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése). Tisztítószeres, élelmiszerek, háztartási gépek használati utasítása, ételreceptek, prospektusok, közlekedési fogalmak, menetrend, műsorújság. Virágápolással kapcsolatos tartalmainak értelmezése. Családi alkalmakkal, ünnepi események tervezésével, ajándékozással kapcsolatos tapasztalatok megosztása. Séta, nevezetességek, kirakat nézése (alkalmas ajándék keresése). Pécs térképének tanulmányozása, ismerős utcák-keresése. Helyek bejárása, saját útvonal megrajzolása.	háztartási ismeretek, gondozás, vásárlás, Ábrázolás - alakítás: festés, rajzolás a témákkal kapcsolatban, Ének-zene: alkalomnak megfelelő dalkincs Információs eszközök használata: anyaggyűjtés, szövegírás,
---	---

Lakás, otthon (alaprajz, jellemzők: helységek, saját lakrész, szépítése). Berendezés megfigyelése különböző látószögekből. Tárgyak csoportosítása (funkció, összehasonlítás).	
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Aktuális nyelvtani fogalmak és szabályok, felmerülő fogalmak tisztázása, értelmezése. Időpont, időtartam, késés, pontosság, szükséges holmik, luxus-cikkek, nevezetes helyek (Vár, Parlament, TV torony, emlékművek), útkereszteződés, mellékutca, járdasziget, egyirányú utca, vizes helyiségek, lakószobák, mellékhelyiségek, szerszámok, eszközök, háztartási gépek, dísz tárgyak.

Tematikai egység	2. Olvasás - írás	Órakeret: 55
Előzetes tudás	A nagybetűk helyes használata mondatkezdéskor, és mondaton belül. A leírtak valóságtartamának vállalása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az olvasottakat röviden összefoglalni. Mondatot helyesen leírni, az esetleges hibákat kijavítani.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Egyszerű, tagolt szöveget olvasni, az olvasottakat röviden összefoglalni, értelmezni. - Olvasási technikáját fokozatosan javítani. - Rendezett külalakkal, olvashatóan írni, egyszerű hibákat megtalálni, javítani. - Szavakat csoportosítani és azokat leírni.	Társadalmi ismeretek: felkészülés a felnőtt életre,

• Törekedni a pontos és tempós munkára. • Valós eseményeket néhány mondattal megfogalmazni. • Rövid történet, irodalmi alkotást elolvasni, a szereplőket önállóan jellemezni, történetet kérdések segítségével elmondani. • A feladatot és a kérdéseket megérteni, a helyes választ jelölni (utasítás szerint x vagy aláhúzás). • Adott űrlap kérdéseire megfelelő válaszokat beírni, törekedni a feladat önálló megoldására. • Megfelelő tevékenységet hozzárendelni az időpontokhoz. • Képeslapot, levelet írni (lap vásárlásától a feladásig, borítékot megcímezni önállóan vagy segítséggel).	Életvitel és gyakorlat: a mindennapi gyakorlatot segítő szövegek olvasása, értelmezése, Alakítás-ábrázolás: esztétikai érzék fejlesztése, Információs eszközök használata: levél írása, nyomtatása, elküldése,
Ismeretek • Olvasás gyakorlása, újságolvasás. • Rövid novella, vers, mese olvasása. • Versek hangulatának megfigyelése, érzelmek beazonosítása • Szituációs játékokon keresztül életesemények feldolgozása • Szabadon választott irodalmi mű közös feldolgozása (a tanulók képességei szerint választott hosszabb irodalmi alkotás). • Mondat értelmezése. • Írás gyakorlása. (írás tempójának fokozása). • Az írás külalakjának, rendezettségének tudatos javítása. • Személyi adatok ismerete, helyes leírása. • Kérdőív, tesztlap kitöltése. • Önálló fogalmazás írása. • Levél, üdvözlőlap önálló megírása, megcímezése. • Keltezés értelmezése és helyes leírása. • Napirend leírása, jegyzet, emlékeztető, esetleg napló készítése (naptárban).	

- Hallott szövegből szavak gyűjtése, írása.
- Önellenzés. Hibák megtalálása és javítása.

Tevékenység

Hangos olvasás megfelelő intonációval, kifejezően.

Olvasási tempó változtatása (lassú, gyors).

Néma olvasás.

Kereső olvasás (adatok, témák, ismeretek).

Egymás kézírásának olvasása.

Egybeírt mondat, szavakra bontása.

Mese, történet folytatása, végvariációk alkotása adott történetből.

A tartalom meghallgatása, szemelvények (1-1 versszak) önálló olvasása, megtanulása.

Beszámolás az olvasottakról.

Dramatizálás.

Az olvasottak kiegészítése saját tapasztalatokkal.

Másolás, írás, diktálás után.

Űrlap kitöltése személyi adatokkal.

Szavak írása másolással, tollbamondással időre.

Levél közös megfogalmazása hiányzó osztálytársnak. Rövid üdvözlés küldése osztálytársnak (papír alapú, e-mail, sms).

Egy nap eseményeinek önálló leírása néhány mondatban (napló, naptári bejegyzés).

Elemi szövegelemzés (élethelyzetek, érzelmek, emberi kapcsolatok felismerése, megértése).

Személyére vonatkozó kérdések elolvasása, helyes válasz 1-1 szóban. Általános tájékozottságra, irányuló kérdésekre helyes válasz kiválasztása, jelölése. Megadott időpontokhoz tevékenységek írása, időrendbe állítás keltezés alapján. Rövidebb szöveg áttekintése, saját munka összehasonlítása a társakéval. Hírek gyűjtése az ország különböző tájairól (események, szereplők, helyszínek). Ételrecept felolvasása, hozzávalók kigyűjtése a szöveg alapján (saját tapasztalat megosztása társaival, kóstoló, kínálás). Szabadidő kulturált eltöltése, a könyvtár használata (kölcsonzés, könyv, CD, DVD), saját hobby megtalálása, a magányos és társas alkalmak egészséges arányának megkeresése, társasjátékok, kártyajátékok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Olvasási technikával kapcsolatos kifejezések. Ismeretlen fogalmak értelmezése, régi és népies kifejezések. betűforma, sorköz, szóköz, kihagyás, mondat, írásjelek, igazolvány, személyi szám, állampolgárság, aláírás felelőssége lakcím, kerület, irányítószám, napló, beszámoló, e-mail, sms, megszólítás, tartalom, aláírás, címzés, bélyeg, postaláda, feladás, életkor, kedvenc étel, legjobb barát, különböző témakörök, legkedvesebb időtöltés, munka, pihenés, szórakozás, elfoglaltság, jókívánság, elköszönés, dátum, megye, város, község, falu, tanya, országhatár, perc, másodperc, idő, gyorsaság, külalak, lényeges és lényegtelen hibák, főzés, sütés, párolás, saját könyv, kölcsönzés, határidő, könyvtári kölcsönzőjegy,

Tematikai egység	3. Médiaismeret. Nem verbális információ értelmezése.	Órakeret: 37
Előzetes tudás	Piktogramok és írott utasítások megértése és követése. A vágyak és lehetőségek közötti különbség érzékelése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Látott történetet megérteni, erkölcsi ítéletet alkotni. Reálisan programot tervezni és egyeztetni. Saját véleményét udvariasan megfogalmazni (az őszinteség és az udvariasság szükségessége egyedi helyzetekben).	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási Pontok
Fejlesztési feladat • Könyveket (információhordozókat) rendeltetésszerűen, kíméletesen használni. • Elemi ismeretek szerezni a megismert történelmi korokról. • Egyszerűbb szövegeket önállóan elolvasni és értelmezni. • Érzelmileg a versekre, művészeti alkotásokra hangolódni (irodalom, film, képzőművészet, zene, színház). • Nemzeti jelképeket ismerni, jelentőségét megérteni. • A jeles napok megismerése • Az aktuális kiállítások illetve kulturális programok megtekintése • Hagyományok ápolása – Havihegyi templom látogatása (Terményünnep, Vízkereszt, Húsvéti ünnepkör idején, ünnepkörökhöz kapcsolódóan a Néprajzi múzeum múzeumpedagógiai előadásait megtekinteni, illetve kiállításokra elmenni. • Néhány közmondást, szólást adekvátan használni.	Társadalmi ismeretek: ünnepekkel kapcsolatos ismeretek, színházi előadások, koncertek, filmek megtekintése, kulturált viselkedés, Környezet és egészségnevelés: egészségnevelés, érzékszervek védelme,

• Egyszerűbb keresztrejtvényt megoldani, megfelelő szavakat önállóan megtalálni és beírni. • Eligazodni a tv-újságban, a teletext információi és a műsorok között. • Közlekedési táblákat és jelentésüket biztosan ismerni. • A piktogramok információit ismerni, és betartani.	Életvitel és gyakorlat: piktogramok, szabadidő eltöltése, vásárlás, főzés,
Ismeretek • Klasszikus költőink verseinek hallgatása, olvasása (Himnusz, Szózat, Nemzeti dal, rövidebb részletek megtanulása). • A gyermekek élete a különböző korokban (Kincskereső kisködmön, Pál utcai fiúk, ill. napjainkban játszódó novellák, ill. filmrészletek). • Történelmi regék, mondák megismerése (olvasás, megtekintés, eljátszás). • Kapcsolat a könyvvel. Képregény, szimbólumok. • Szólások, közmondások, szlogenek, reklámszövegek értelmezése. • Könyv, folyóirat, újság, lexikon különbsége. Újságolvasás. • Játék a betűkkel (játékos feladatok írásban), hiányos mondatok kiegészítése, keresztrejtvény. • Tv, Videó, DVD műsorának közös megtekintése (ifjúsági filmek, filmsorozatok epizódjai). • Online kommunikációs csatornák értékteremtő és normakövető, használata (web oldalak keresése, használata) • A valóság és a médiában ábrázolt helyzetek (hihető-hihetetlen) elkülönítése. • Érzelmek megértése nem verbális jelzésekből, az érzelmek megfogalmazása és őszinte vállalása (arckifejezések, gesztusok értelmezése). • Tv-műsorújság átnézése, állandó műsorok időpontja. • Ételreceptek, használati utasítások olvasása szükség szerint.	Információs eszközök használata: filmek, filmrészletek megtekintése, Ábrázolás-alakítás: kiállítások, tárlatok látogatása, Ének-zene: zenehallgatás,

- Közlekedési táblák gyalogosokra vonatkozó jelzései.
- Tágabb környezetben használatos piktogramok megtalálása és értelmezése (mosdó, lift közintézményekben, számítógép, mobiltelefon jelzései, kezelési utasítások).

Tevékenység

Könyv vásárlása, megbecsülése, saját könyv, kölcsönzés.

Helyi könyvtár ismeretek

Olvasmányok közös olvasása, megtárgyalása.

A szövegek értelmezése, átfogalmazása, történetbe foglalása.

Szemelvények, történetek olvasása, meghallgatása, megnézése felvételről.

Versek hallgatása. A füstbe ment terv című vers közös elolvasása.

A teljes művek végig hallgatása, az 1. szakasz pontos megtanulása, éneklése.

Történet elmesélése ábrák (képsorozatok) segítségével, képi ábrázolások értelmezése (időrend, összefüggések).

Audiovizuális eszközök szakszerű használata (bekapcsolás, hangerő szabályozása).

Fim (részlet) megtekintése, megbeszélése.

A filmekben látottakat és a valóság viszonya, példák gyűjtése, csoportosítása (az utánpótlás veszélyeinek tudatosítása).

Következtetések, reakciók (képek, mozgóképek értelmezése, saját viselkedés elemzése videofelvétel, fotó alapján), helyes, helytelen differenciálása.

Hosszabb, bővített mondatba megfelelő állítmány kiválasztása, beírása.

Tv-újság olvasgatása, adott műsorok keresése időpont és cím alapján. (Teletextről műsor kiválasztása, megkeresése). Programfüzet átnézése (kulturális és szabadidő programok, helyi programok). Gyűjtés, értelmezés. Vásárlási lista összeállítása recept alapján. Eszközök használata a használati utasítás szerint. Tanulmányi séta során táblák gyűjtése, jelentése. Piktogramok gyűjtése, értelmezése (ki talál többet, mit jelent?). Levélben kapott feladat néma elolvasása, elvégzése. Keresztrejtvény közös megfejtése. Versenyek, játékok (kvíz, szójáték, kitalálás, most mutasd meg..).	
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	mesebeli lények (kitalált lények), tv-csatornák, játék- és ismeretterjesztő filmek, vetélkedők, valóság, fantázia Felmerülő ismeretlen fogalmak tisztázása, régi korok, történelmünk nagyjai, mozi, színház, koncert, néző múzeumok, szabadtéri programok, meghatározások, szó kiegészítése, folytatása, rokon értelmű szavak címzett, piktogramok és jelentésük. (veszélyt jelző piktogramok, színek, rövid feliratok). rokon értelmű szavak, múlt-, jelen- és jövő idő, ismeretlen szavak magyarázata, irigy, jószívű, segítőkész, vers, rím, ritmus, ismeretlen kifejezések magyarázata, versek szavainak értelmezése, megbeszélése, a teletext cím szavai.

Tematikai egység	4. Társas kapcsolatok. Konfliktuskezelési technikák.	Órakeret: 54
Előzetes tudás	Saját cselekedet helyes megítélése.	

	Elemi udvariassági szabályok ismerete és spontán alkalmazása.
Tantárgyi fejlesztési célok	Az alkalomnak megfelelően viselkedni, a felnőtt felügyelet időleges megszüntetési körét bővíteni (kirándulás, klubfoglalkozás). Beilleszkedni és alkalmazkodni kisebb és nagyobb közösségekbe.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Röviden, lényegre törően, jól artikuláltan telefonálni. • Saját és mások viselkedését helyesen megítélni. • Megbízható, őszinte kapcsolatokat kialakítani. • Az önértékelést és helyzetfelismerést folyamatosan erősíteni. • Véleményt megfogalmazni, megvédeni és vállalni (külön figyelemmel a családon belüli- és a munkahelyi erőszak érzékelésére, elhárítására). Ismeretek • Telefonálás (vonalas és mobil készüléken). • Kapcsolatteremtési módok különböző szituációban (példák gyűjtése a mindennapok eseményeiből). • Viselkedési helyzetek megoldása (példák gyűjtése és a megoldási javaslatok megbeszélése). • Az együttélés szabályai. • A társadalmi együttélésre jellemző kifejezések és szólások, közmondások megértése (rövid történetekkel illusztrálva a szólásokat, közmondásokat). • Szabadidőben végzett tevékenységek viselkedési szabályai. • Illemszabályok nyaraláskor.	Társadalmi ismeretek: társas kapcsolatok, lakóhelyi, közlekedési helyzetek, felkészülés a felnőtt életre, Életvitel és gyakorlat: személyes szükséglet, háztartási teendők, gondozás, vásárlás, Információs eszközök használata: anyaggyűjtés, filmrészletek, Gyakorlati képzés előkészítése: munkavállalás,

• Mindennapos élethelyzetek, viselkedési szokások feldolgozása. • Különböző társadalmi szerepek elfogadása, összehasonlítása. • A korlátozottság elfogadása, saját lehetőségek felmérése, vágyak megtervezése, függés előnyei. • Beszélgetés és helyzetgyakorlatok különböző témákról, különböző személyekkel. • Munkahelyi viselkedési szokások és problémás szituációk megbeszélése. • Családi kapcsolatok. • Párkapcsolatok. • Elfogadhatatlan helyzetek érzékelése, erőszak kezelése. Tevékenység Telefonbeszélgetés gyakorlása mesterségesen kialakított, és valós helyzetekben (tárcsázás, üdvözlés, beszélgetés, ismerőssel, idegennel). Tájékozódás a telefonkönyvben. Helyzetgyakorlatok (buszon maradt a táskád, a busz elmegy/, levél, csomag feladása a postán/, gyógyszer vásárlása/, rendőrségi igazoltatás/, rendkívüli közlekedési változáskor segítség kérése az utazási cél eléréséhez, utazásnál, vásárlásnál ki viszi a csomagot?/ ha nincs elég hely, ki üljön le? /autóban ki hova üljön? /öltözködés, tisztálkodás, köszönés, hangoskodás, alkalmazkodás, milyen közös programot szervezzenek?). Helyzetgyakorlatok (valaki elvesz a táskádból valamit/, valaki helytelenül bánik a háziállatával/, falra firkálást lát/, kicsik játékát zavarják/, késik a megbeszélt helyszínről/, le kíván szállni járműről, de áll valaki az ajtóban/, rosszindulatú megjegyzést tesznek jelenlétében valakire, hogyan reagáljon?).	munkahelyi viselkedés,
---	-------------------------------

Milyen ember, - akinek a szeme sem áll jól/, - lógatja az orrát/, - vigyorog, mint a vadalma /(további példák gyűjtése, értelmezése). Milyen a viszony, ha –együtt vannak sülve-főve. Mit jelent – lóg a nyakán, - kellemetlenül érintette az eset, - megrázó élmény, - eltávolodtak egymástól, - távol kerültek egymástól. A környezet hierarchikus felépítésének megtanulása, különböző viszonyulási módok gyakorlása, alkalmazása. (családi viszonyok, főnök, beosztott). Önmaguk elhelyezése a rendszerben, alá – fölérendeltség megértése, elfogadása. Irányított beszélgetés, segítségkérés lehetősége, biztonság (Késve érkezés a munkahelyre, nincs kedve munkába menni, a rábízott feladatot nehézsége miatt nem tudja megoldani, elrontotta a munkadarabot, kigúnyolja munkatársa, beteg, szabadságra megy, nem talál valamit, megkapja a fizetését és társai inni, szerencsejátékozni hívják, otthon lakik, kell-e hazaadnia a fizetéséből). Párkapcsolatok, barátság, szerelem (a kapcsolatok helyes és helytelen kezelése) példákon keresztül helyzetelemzés, állásfoglalás. Milyen az igazi barát, mi engedhető meg az iskolában, mikor van a testi szerelem ideje, partnercserék, betegségek, védekezés, házasság. A hazajárás ideje, munkamegosztás otthon, egyedüllét szükségessége, annak közlési módja (viselkedés az aktuális családi körülményeknek megfelelően).	
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Az előforduló szavak, kifejezések értelmezése. nyilvános telefon, telefonkártya, telefonszám, mobil telefon, előfizetés, a beszélgetés díja, takarékoság. A már tanult udvariassági formák gyakorlása, és bővítésük újabbakkal.

	Megbeszélte helyzetek helyes megoldásához szükséges formulák (térjen ki a konfliktusok elől, ne válaszoljon). A tárgyalási helyzetek átlátása, megértése, szükséges fogalmak tisztázása. Családtag, munkatárs, alkalmazott, teljesítmény, önzetlenség, hűség, ragaszkodás, érettség, felelőtlenség, házirend, napirend, kötelességtudó, megbízható
--	---

A fejlesztés várt eredményei a 10. évfolyamos ciklus végén	Az olvasási igény kialakítása, az olvasott szöveg megértése, a tartalom rövid összefoglalása, a tanulságok levonása. Olvasható írás rendezett külalakkal, egyszerű hibák megtalálása, javítása. Kapcsolataiban megbízható és őszinte viselkedés tanúsítása, saját maga és mások helyes megítélése. Nyilvános helyen feltűnés nélkül beilleszkedés. A tanultak önálló alkalmazása jó helyzetfelismeréssel. A kommunikációs eszközök és sajtótermékek kínálatából korosztályának, érdeklődésének megfelelő tartalmak nézése, olvasása.
--	--